שבועת הדיינין פרק ששי שבועות מב.

מסורת הש"ס

עפצי. גל"ס בלע"ז ומעבדין בהן עורות: **אייפי.** מלוה שהדי דאתרעבה אתרעבה קיימי ותובע מאתים וזה אומר פרעתיך מ"מ אם לא נעפצים פרעתיך במעות: **דלא רמיא עליה דאינים.** והאי נמי לא רמיא עליה לומר באיזה ענין פרעם אלא פרעתי' סתמא הלכך לא מזכר וסבור שכך השער ולא הוחזק כפרן ונשבע שפרעם מכל מקום: **מדכר דכיר.** והוחזק כפרן: **סיטראי נינהו.** מלא אחר היית חייב לי: **איתרע שטרא.** הואיל ומודה שקיבלם ונלאו כל כמיניה לומר סיטראי נינהו: **לאו אתורי יהבת לי.** לקנות מהן שוורים לשחיטה למחלית שכר: **אמסחתא.** מקום שמקלקלין הבשר ומוכרין: **ולא אידכר ליה שטרא.** שיעול השער מידו: **מינו דיכול למימר ליה.** לא פרעתי[1] יכול למימר ליה נמי סיטראי נינהו: **וכדאכימי בריה דרבי אבהו** גרסינן. והוא במסכת כתובות בפרק הכותב (דף פה.) דמעלא כי האי מעשה לידיה: (א) **הכוא.** לוה דאמר למלוה בפני עדים בשעת הלואה נאמן אתה עלי כל זמן שתאמר לא התקבלתי ולא אוכל לומר לך פרעתיך: **אימור דאמרי זיל בשר רוב דעות הני מילי לענין אומדנא.** דשמעת כדאמר במסכת ע"ז בפרק השוכר (דף עב.) א"ל כדשיימי (ב) בתלתא אפי' תרי מגו תלתא כדאמרי בי תלתא עד דאמרי בתלתא כדשיימי בד' עד דאמרי בד' וכ"ש כדאמרי בארבעה: **כיון דנאים לדעות.** מתחלה ירד לנאין שהוא יתר מכדי עדות ודאי אדעות קפיד בתלתא הימניה בארבעה לא הימניה: שכחת"י מלפר"שהמשנ"ה[2]והגנ"ימפר"שכא"ן: **מנה לי בידך אמר לו הן.** ובפני עדים ואמר להם אתם עדי: **נפטיו לך פטור.** מלשלם ומשבועה דאוריתא: **אין לך בידי.** לא היו דברים מעולם: **חייב.** לשלם ואינו נאמן בשבועה שהרי הוחזק כפרן: **אין לך בידי אלא ליטרא כסף פטור.** שאין כאן הודאה ממין הטענה: **לאך.** אני כור: **פטור.** דלאו ממין הטענה היא: **ורבן גמליאל מחייב.** דלא בעי הודאה ממין הטענה: **כדי שמן.** כדים מלאים שמן: **והודה לו בקנקנים.** הכדים יש לך בידי אלא שמן: **הואיל והודה מקצת הטענה.** והוה ליה טענו חטין ושעורין והודה לו באחד מהן: (ג) **או שהודה במקצת קרקעות פטור.** משבועה דאוריתא אלא על הקרקעות ולא על הכלים שאין הודאת קרקעות מביאה לידי שבועה שאין דין שבועה בקרקעות כדאמרינן (בכל הנשבעין) (לקמן ע"ב): **הודה במקצת כלים.** לאיכא הודאה וכפירה בלאו קרקעות: **חייב.** לישבע אף על הקרקעות על ידי גלגול שבועה דילפינן לה בפרק קמא דקדושין (דף מז:) מקראי: **ווקקין.** גורלין: **אין נשבעין על טענת חרש שוטה וקטן.** כגון שטענו ברמיזה לחרש שדיברו חכמים בכל מקום לא מדבר ולא שומע[3]: **אבל נשבעין לקטן ולהקדש.** מפרש בגמרא: **גמ' וכי יפן אים.** ועלה כתיב ונקבו בעל הבית נשבועה כדאמרינן בנבא קמא (דף פג.): **אין נאיכם קטן כלום.** דהא אים כתיב והחרש והשוטה וקטנים הם בלא דעת: **בבא בטענת אביו.** הא דקתני נשבעין בטענת אביו אבל מפרו לידן: **והאלגליפו פרס.** והחזרתי לו חלי והחליו בידי חייב לישבע על השאר וקטן הבא בטענת אביו לא גרע מטענת עלמו דהכא: **בטוטנו קטן.** יתום קטן תובע: כולהו

תורה אור השלם

1. כי יתן איש אל רעהו כסף או כלים לשמר וגנב מבית האיש אם ימצא הגנב ישלם שנים: שמות כב ו

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה הכוא ליה לאמר למלוה. נ"ב טוטנו לאמר דאמע"פ דמלוה כעי לאתנויי והכא ליה קא מתנה אמ"ה לא אמרי' פטומי מילי בעלמא ניטו משום דכיון דקא מתנה ליה בשעת הלואה והאי לאדעתא דהכי הלוה לו. ועיין בפ' מ"ג דף פו בראשו וכמ"ש התוס'. (ב) ר"ה אימור וכו' כדשיימי בי תלתא וכו' כדשיימי בי ארבעה וכו' וכ"ש היכא דא"ל כדאמרי בי ארבעה: (ג) ד"ה הואיל וכו' מהן הס"ד ואמ"כ מ"ה הודה ותיכם לו נמחק:

לעזי רש"י

גליי"ס. עפצים (גרדולים טפילים בעלה האלון)

רבינו חננאל

עפצי דקיימי שיתא זוזי כל קבא. א"ל לאו בר' ר' הוו מזדבני כל קבא. אהו קמיה דרבא וחייביה ללוה למפרעיה ר' זוזי. א"ל רמי בר חמא והא את הוא דאמרת כיון דלא רמיא עליהו דשהדי אינשי ולאו אדעתייהו וטענתיה דלוה טענא. א"ל רבא קצוותא דתרגא מידכר דכירי אינשי. ובמקום עדים לא אמרינן טענתא דלוה טענה: ההוא דא"ל לחבריה הב לי קי' זוזי דמסיקנא בך והא שטרא. א"ל לוה ולאו פרעתיך. א"ל מלוה הנהו סיטראי נינהו. פי' מצד אחר היו לי עליך ופרעת אותי. אבל מזה השטר לא פרעתני כלום. אמר רב נחמן איתרע שטרא. כלומר אפי' כתוב בשטר נאמנות אינו נוכה אלא בשבועה. דרייקי' מדקתני איתרע שטרא ולא קתני איבטיל שטרא ש"מ כדאמרינן. ואסיקנא והלכתא איתרע שטרא. והני מילי דפרעיה באפי שהדי ולא אדכר ליה שטרא. אבל היכא דפרעיה בין דידיה לדידיה מגו דיכול למימר המלוה לא היו דברים מעולם יכול נמי [למימר] סיטראי נינהו כאשר מפורש בכתובות פרק הכותב לאשתו דין ודברים בענין דר' אמי בריה דר' אבהו דנשבע דסיטרא הוו ליה עליה וגובה. ואי טעין עליה דסיטראי נינהו היכא דמודי ליה דאתורי יהבינהו ליה ומודה ליה נמי דיתיב אמסחתא וקבל זוזי דתורי דטעין דסיטראי נינהו אפי' רב פפא מודה דאיתרע שטרא: ההוא דא"ל לחבריה מהימנת לי כל אימת דאמרת לא פרעונא פרעיה באנפי שהדי.

מבוא

עפצי דקיימי בשיתא שיתא א"ל לאו בארבעה ארבעה הוו קיימי אתו תרי סהדי ואמרו אין בארבעה ארבעה הוו קיימי אמר רבא הוחזק כפרן אמר רמי בר חמא הא אמרת [1]כל מילתא דלא רמיא עליה דאיניש לאו אדעתיה א"ל רבא [2]אקצותא דתרעא מידכר דכירי אינשי ההוא דא"ל לחבריה הב לי מאה זוזי דמסיקנא בך והא שטרא א"ל פרעתיך אמר ליה הנהו סיטראי נינהו אמר רב נחמן [3]איתרע שטרא רב פפא אמר לא איתרע שטרא ולרב פפא מאי שנא מההוא דאמר ליה לחבריה הב לי מאה זוזי דמסיקנא בך והא שטרא א"ל לאו אתורי יהבת לי ואתית ואיתיבת אמסחתא וקבילת זוזך ואמר ליה הנהו סיטראי נינהו ואמר רב פפא [4]איתרע שטרא התם כיון דקאמר אתורי יהבת לי ומתורי שקלת איתרע שטרא הכא אימור סיטראי נינהו מאי הוי עלה רב פפי אמר לא איתרע שטרא רב ששת בריה דרב אידי אמר איתרע שטרא והלכתא איתרע שטרא [5]והני מילי דפרעיה באפי סהדי ולא אידכר ליה שטרא אבל פרעיה בין דידיה לדידיה מיגו דיכול למימר לא היו דברים מעולם יכול נמי למימר סיטראי נינהו [6]וכדאבימי בריה דר' אבהו ההוא דאמר ליה לחבריה מהימנת לי כל אימת דאמרת לי לא פרענא אזל פרעיה באפי סהדי אביי ורבא דאמרי תרוייהו הא הימניה מתקיף לה רב פפא [7]נהי דהימניה טפי מנפשיה טפי מסהדי מי הימניה ההוא דא"ל לחבריה מהימנת לי כבי תרי כל אימת דאמרת לא פרענא אזל פרעיה באפי תלתא אמר רב פפא כבי תרי הימניה כבי תלתא לא הימניה א"ל רב הונא בריה דרב רבנן דאזלינן בתר רוב דעות ה"מ לענין אומדנא דכמה דנפישי [8]בקיאי טפי אבל לענין עדות [9]מאה כתרי ותרי כמאה לישנא אחרינא ההוא דא"ל לחבריה מהימנת לי כבי תרי כל אימת דאמרת לא פרענא אזל ופרעיה באפי תלתא אמר רב פפא כבי תרי הימניה כבי תלתא לא הימניה מתקיף לה רב הונא בריה דרב יהושע תרי כמאה ומאה כתרי ואי א"ל כבי תלתא ואזל פרעיה באפי בי ארבעה [10]כיון דנחית לדעות נחית לדעות: אין נשבעין על טענת חרש שוטה וקטן ואין משביעין את הקטן: מ"ט אמר קרא [11]כי יתן איש אל רעהו כסף או כלים לשמור ואין נתינת קטן כלום: אבל נשבעין לקטן ולהקדש: והא אמרת רישא אין נשבעין על טענת [12]שוטה וקטן אמר רב בבא בטענת אביו ור' אליעזר בן יעקב היא דתניא [13]רבי אליעזר בן יעקב אומר פעמים שאדם נשבע על טענת עצמו כיצד אמר לו מנה לאביך בידי והאכלתיו פרס הרי זה נשבע וזהו שנשבע על טענת עצמו וחכ"א [14]אינו אלא כמשיב אבידה ופטור ור' אליעזר בן יעקב לית ליה משיב אבידה פטור אמר רב בשטענו קטן קטן והאמרת אין נשבעין על טענת חרש שוטה וקטן לעולם גדול ואמאי קרו ליה קטן דלגבי מילי דאבוה קטן הוא אי הכי טענת עצמו טענת אחרים היא טענת אחרים והודאת עצמו בולהו

שאתה חייב לאבי כך וכך ולא קטן ממש הוא אלא גדול הוא. ואמאי קרו ליה קטן. דלגבי מילי דאבוה קטן הוא. והודה לו [במקצת]. ומתני' ר' אליעזר בן יעקב הוא דאמר כי האי גוונא לאו משיב אבידה הוא. אבל משיב אבידה דברי הכל פטור

(א) עי' כ"ק קו ע"ב.

עין משפט נר מצוה

נז א טוש"ע חו"מ סימן עט סעיף יב:
נח ב מיי' פי"ד מהל' מלוה הלכה ט סמג עשין לד טוש"ע חו"מ סימן נח סעיף א:
נט ג מיי' שם טוש"ע שם סעיף ג:
ס ד מיי' שם טוש"ע שם סעיף כ:
סא ה ו ז מיי' פט"ו מהל' מלוה הלכה ג ד סמג שם טוש"ע חו"מ סימן עא סעיף א:
ח [מיי' פי"ד מהל' טוען ונטען הל' ה טוש"ע חו"מ סי' מה סעי' ג וסי' פח סעי' לט]:

מוסף רש"י

ור' אליעזר בן יעקב לית ליה משיב אבידה פטור. מן הטענה, בתמיה הא תקנתא דדנגן היא המולה מצילה לא יטבע מפני תיקון העולם (עי' ג"מ חח): וכיון דכי אינו תובע נמי מחייב ליה בטענה, הרי אין לך משיב אבידה גדולה מזו ומייב (כתובות יח.) כמו והרוגן בה, ור"ל לית ליה תקנה דמיקון העולם דמשיב אבידה פטור משבועה ל"ל שבוע ליה ואמ"ל, ואלא נמי כיון דלא תבעו כמשיב אבידה הוא (ג"מ נא:). **אי הכי.** דטוענו גדול. **טענת עצמו.** קרי לה, טענת אחרים היא (שם) ומאי פעמים דקאמר ומאי טענת עצמו (כתובות יח.). **טענת אחרים והודאת עצמו.** על שהודה לו שאתה כדבריו ומודה לו שעדיין חייב לו פרס הוא בשבע (ג"מ נא:).

רבינו חננאל (המשך)

אביי ורבא דאמרי תרוייהו הא הימניה מתקיף לה רב פפא נהי דהימניה טפי מנפשיה טפי משהדי לא הימניה וקי"ל כרב פפא: ההוא דא"ל לחבריה מהימנת לי כבי תרי כל אימת דאמרת לא פרענא. אזל פרעיה באפי תלתא. ואסקה רב הונא כי אזלינן בתר רוב דעות לענין אומדנא דכמה דנפישי אית בהו דפקיעי טפי. אבל לענין עדות תרי כמאה ומאה כתרי. אבל אי נחת מעיקרא לדעות דא"ל מהימנת לי כתלתא ופרעיה קמי ארבעה ודאי לדעות נחת. ושהדותא דשהדי מבטלה להימנותא דידיה: **מתני'** אין נשבעין על טענת חרש שוטה וקטן כו'. מ"ט דכתיב כי יתן איש אל רעהו כסף או כלים. מדכתיב כי יתן איש ש"מ אין נתינה קטן כלום: **ירושלמי** כי יתן איש אל רעהו כסף או כלים. פרט לקטן. עד כדון שנתן לו כשהוא קטן וחבבו כשהוא קטן. נתן לו כשהוא קטן וחבבו כשהוא גדול מגין ת"ל לו רעהו. עד שתהא נתינה וחבויה שוין: אבל נשבעין לקטן. אוקמה רב בבן שטענו לחברו

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com